

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 3. Quale peccatum sit agere contra conscientiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

DVBIVM II.

Virum ut quis agat contra conscientiam, debeat agere contra iudicium actuale presens?

23 Medina negat.

Medina hoc loco negat, dicens sufficere vt iudicium praecesserit, & non sit retractatum; tunc enim si quis contrarium agat, agere contra conscientiam.

Respondeo, Verius esse requiri iudicium presens cui non obtemperet.

Probatnr Primò, Quia nemo dicit se egisse contra suam conscientiam, nisi, cum ageret, iudicaret se malè agere.

24 Vi quis agat contra conscientiam debet agere contra iudicium actuale.

Secundò, Quia non sufficit iudicium habituale contrarium, vt quis dicatur agere contra conscientiam; ergo non sufficit iudicium praeteritum. Consequentia probatur; quia si iudicium praeteritum non reuocatum sufficeret, etiam iudicium habituale ortum ex illo iudicio praeterito sufficeret; nihil enim ex ipso iudicio praeterito manet, quàm iudicium habituale.

Tertiò, Quia sequeretur, omnia opera infidelium, qui putant se debere facere omnia ad honorem idolorum, esse peccata; quod suppono nunc esse falsum. Hoc sequi probatur. Vel enim referunt ea in hunc finem, & sic peccant; vel non referunt, & sic etiam peccabunt; quia faciunt contra conscientiam praecedentem nondum reuocatam.

Medina responsio refutatur.

Ad hoc respondet Medina dupliciter: Primò, Si paganus pietate naturali ductus det eleemosynam, implicitè retractat intentionem praecedentem.

Sed contrà. Non agimus hic de intentione praecedente, sed de dictamine conscientiae, quo iudicabat omnia opera sua ad honorem idolorum debere referri; hoc autem dictamen non retractauit; quia simul posset stare cum illa largitione eleemosynae; & tunc sine dubio peccaret in illa largitione, quia faceret contra conscientiam actualem: ergo similiter peccabit si sufficit illam conscientiam praecessisse, & non esse reuocatam.

Respondet Secundò, Illam generalem relationem in idolum, si multum temporis intercesserit, euanescere; ac proinde non sufficere vt inficiat opera, quae post sequuntur, praesertim cum bona opera naturam suam in Deum referantur.

Sed neque haec solutio ad rem facit; quia hic non agitur de intentione, sed de dictamine conscientiae, quod etiam sine omni intentione potest praecessisse.

Adde etiam, non esse verum, quod de intentione dicitur; non enim ideò intentio potest inficere opus sequens, vel non inficere, quia parum vel multum temporis inter ipsam & opus intercesserit (hoc enim nihil ad rem facit:) sed quia post intentionem aliquis effectus proximus vel remotus remanet, ex cuius praesentis vi sequitur opus, vt supra q. 1. a. 6. est explicatum. Neque est necesse renouare intentionem, nisi quando series effectuum ex intentione sequentium est intercisã.

DVBIVM III.

Quale peccatum sit agere contra Conscientiam?

25 Adrianus.

Adrianus in 4. de Sacramento Confessionis. q. 4. §. Venio nunc, putat agere contra conscientiam esse speciale peccatum: Circumstantia inquit, contra conscientiam, aut contra dubium conscientiae, facit transgressionem distincta prohibitionis. Vnde infert semper exprimendum esse in confessione, nisi sacerdos satis per se aliàs aduertat.

Sed contrarium docet Diuus Thomas art. 5. ad 3. & alij passim. Et ex professo Nauarrus cap. Consideret; notabili 6. de Poenitentia, dist. 5. Vnde

Respondeo & Dico Primò, Peccatum ex hoc praesens quòd sit contra conscientiam, non habet ex eo quòd speciale malitiam; nisi fiat, vt conscientia vincatur.

Peccatum sit contra conscientiam, non habet speciale malitiam.

Prior pars probatur; quia commune est omni speciei peccati fieri contra conscientiam, sicut fieri contra praecipuum, contra obedientiam, & charitatem Dei: ergo sicut peccatum ex eo quòd sit contra praecipuum, obedientiam, vel charitatem Dei, non habet speciale malitiam, sed generalem in omni specie peccati inclusam; ita etiam ex eo, quòd fiat contra conscientiam, non habet malitiam specialem.

Nisi fiat vt conscientia vincatur.

Alterà pars probatur; quia qui ideò agit contra conscientiam, vt illam vincat, & quodammodo extinguat, ne amplius remordeat, (quo modo Lutherus decem annis contra conscientiam pugnasse dicitur) directè contemnit regulam omnis bonae operationis, & consequenter Synteresim, & ipsum bonum honestum; & exponit se omnium scelerum periculo: atqui in hoc contemptu est specialis quaedam inordinatio, eaque grauissima: ergo sic agere contra conscientiam, est speciale peccatum contra Synteresim, & contra naturalem inclinationem voluntatis in bonum honestum.

A simili.

Confirmatur à simili. Nolle facere opus praecipuum, vt contemnas praecipuum, est speciale peccatum contra obedientiam; & nolle facere, vt contemnas Deum, est speciale peccatum contra charitatem Dei: ergo nolle facere vt contemnas conscientiam, est speciale peccatum contra conscientiam; & consequenter contra Synteresim & affectum naturalem honesti.

26 Peccatum habet suam speciem ex ordine ad materiam vel praecipuum, cui putatur aduersari.

Dico Secundò, Peccatum contra conscientiam commissum, habet suam speciem ex materia particulari, in qua putatur versari; vel ex ordine ad particulare praecipuum, cui putatur aduersari. v. g. Si putes rem, quam accipis, non esse tuam, attamen reuerà tua sit; erit peccatum furti. Si putes esse contra obligationem voti, erit peccatum sacrilegij. Ratio est; quia peccata accipiunt speciem ex obiecto vel actionis externae vel voluntatis. Nec refert, sitne hoc obiectum reuerà malum, an apprehendatur vt malum; quia voluntas fertur in illud, prout à ratione proponitur.

Idem colligitur ex D. Thoma art. 5. ad 3. cum ait: Quando aliquid apprehenditur vt malum, semper apprehenditur sub aliqua speciali ratione mali; vt quòd aduersetur tali praecipuo, vel sit scandalum, vel simile quid.

Dices

Obiectio-
nes solunt
esse.

Dices Primò, fieri potest vt quis aliquid velit contra conscientiam; nec tamen apprehendat aliquam specialem rationem mali; vt si quis proponat malè agere in genere: ergo non est verum quod ait D. Thomas; ac proinde tale peccatum non habebit specialem malitiam.

Respondeo, Dicitur Thomam loqui de eo, qui aliquid exterius contra conscientiam operatur: etsi enim possim velle malum in genere; non tamen possum malum in genere operari: talis autem volitio mali in genere habebit suam malitiam ex obiecto in genere considerato; erit tamen hæc malitia non generica, sed specifica, etsi ad nullam speciem particularium vitiolorum pertineat. Sicut amor honesti in genere, habet pecialem bonitatem; quæ tamen ad nullam particularem virtutem sit adstricta.

Dices Secundò, Interdum peccamus contra conscientiam dictantem id quod facimus esse peccatum, non cogitantes interdum an sit peccatum mortale, an veniale, sed tantum in genere esse peccatum: quale peccatum est?

Respondeo Primò, Si dubitamus actu vtrum sit peccatum veniale, an mortale quod facimus, & tamen facimus; est peccatum morale. Ratio est, quia sic operans, voluntariè se exponit periculo peccati mortalis.

Secundò, Si non occurrat vlla dubitandi ratio, sed solum in genere putemus esse malum; tunc vel conscientia errat, vel non errat: si non errat, eò quòd reuera opus sit malum; tunc iudicandum est ex materia, quale sit peccatum: si enim materia sit grauis, erit peccatum mortiferum illud facere; vt si quis circa se, vel alium turpem habeat contactum causâ voluptatis, sciens id esse peccatum, nesciens tamen vel non cogitans an sit veniale an mortale; peccat mortiferè: quia materia illum obligabat ad diligentiorè considerationem, & etiam sui conditione eum ad hoc excitabat. Si autem materia sit leuis, solum peccat venialiter. Similiter si conscientia dictans esse peccatum, erret; erit solum peccatum veniale, vt rectè docet Nauarrus præludjo 9. num. 9. Ratio est, quia conscientia non proponit illud, nisi vt malum in genere: ergo voluntas acceptans, non contrahet nisi malitiam eam, quæ satis sit ad generalem rationem peccati: ergo solum venialem; hæc enim sufficit ad rationem peccati; nam ratione materiæ, cum non sit mala, nihil contrahet malitiæ. Nec obstat quòd is, qui sic operatur, videatur se exponere periculo peccati mortalis ex modo operandi; quia reuera se non exponit periculo ex modo, sic operandi absolute, sed ex modo operandi sic in graui materia.

Dico Tertio, Peccatum contra conscientiam commissum, non est duplex peccatum, nec habet duplicem mali speciem; aliam vt est contra conscientiam, aliam vt est contra aliquod præceptum particulare.

Probatum Primò, Quia esse contra conscientiam, non est aliqua species mali, sed solum est quædam circumstantia non nihil aggrauans peccatum intra propriam suam speciem, eò quòd efficiat illud magis voluntarium.

Probatum Secundò à priori. Quia conscientia non se habet per modum obiecti respectu voluntatis, sed solum per modum applicantis obiecti; est enim actus intellectus proponens obiectum sub

ratione præcepti, vel vetiti; boni vel mali, vnde per se non tribuit actui bonitatem vel malitiam, sed solum ratione obiecti, quod per conscientiam vt bonum vel malum, præceptum vel vetitum proponitur.

Confirmatur, Quia actus bonus non habet duplicem bonitatem, ex eo quòd sit conformis conscientiæ, & obiecto honesto; quia hæc duo habent se per modum vnus boni, & vnus regulæ: ergo opus malum non habet duplicem malitiam, eò quòd sit contra conscientiam, & contra bonum honestum, vel legem diuinam; quia hæc duo se habent instar vnus boni, & vnus regulæ à qua disceditur. Pari modo obiectum turpe, & iudiciu quo aliquis iudicat faciendum illud, quia delectabile, non sunt duo mala, sed vnum applicatum voluntati ad prosequendum.

Dices ex Adriano. Qui facit bonum contra conscientiam, quæ putat illud esse malum, vel quæ dubitat an sit malum, peccat, quia contra conscientiam facit: ergo qui facit malum, sciens esse malum, peccabit duplici ratione; facit enim quod verè malum est, & facit contra conscientiam. Confirmatur, quia malitia quam actus habet ex obiecto, non impedit malitiam, quæ oritur ex eo, quòd sit contra conscientiam.

Respondeo Negandò consequentiam; quia vtròque est tantum vna ratio mali, quam voluntas acceptat: qui enim facit bonum, putans esse malum, suâ apprehensione & conscientia apponit nouam malitiam obiecto, & illud cum illâ malitiâ acceptat: qui autem facit malum, sciens esse malum, non apponit obiecto nouam malitiam, sed cognoscens eam quæ inerat, acceptat obiectum. Itaque hic non est nouum peccatum ex eo quòd fiat actus contra conscientiam; quia conscientia non apponit aliam malitiam obiecto, quam ea quæ re ipsa inest: ibi verò est nouum peccatum; quia conscientia apponit obiecto malitiam, quæ ipsi non inerat. Eamdem autem vim habet obiectum ad inficiendam voluntatem, siue in re malum sit, siue in apprehensione. Ad Confirmationem. Conscientia hic non addit nouam malitiam, & ideo non est duplex peccatum.

DVBIVM IV.

Quotuplex sit conscientia?

Respondeo. Est quintuplex. Recta, Erronea, Dubia, Probabilis, Scrupulosa.

Recta vocatur, quando iudicium est verum.

Erronea, Quando falsum.

Dubia, Cum neutri parti determinatè assentimur, rationum inopiâ pendentes animi.

Probabilis, Cum alteri parti assentimur ducti ratione vel auctoritate; tamen cum formidine de opposito: vel quando vtraque pars est probabilis.

Scrupulosa, Cum leuibus rationibus suspicamur aliquid esse prohibitum, vel præceptum.

DVBIVM V.

Vtrum voluntas qua consentit conscientia erranti, aliquando sit bona?

Respondeo & Dico Primò, Si error conscientiæ sit culpabilis, voluntas consentiens non

27

Si dubites, an sit mortale an veniale: quale peccatum committatur.

Quale, si solum in genere peccatum esse malum.

Nota.

28

Non est duplex peccatum.

29

Argumentum Adriani soluitur.

30

Est quintuplex.

31

Error conscientiæ culpabilis non